

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลโนนทัน อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู*
PUBLIC PARTICIPATION IN LOCAL DEVELOPMENT OF NONTHAN
SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION, MUEANG
NONG BUA LAMPHU DISTRICT, NONG BUA LAMPHU PROVINCE

พิชัยรัฐ หมื่นด้วง¹ และ นัสพงษ์ กลิ่นจำปา²

Pichairath Meunduang And Natsaphong Klnchampa ²

¹⁻²วิทยาลัยพินิจบดินทิต

¹⁻²Pitchayabundit College. Thailand.

Corresponding Author's Email: nuspong.ggg@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วน 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นที่จำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา และ 3) เสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คือ ประชาชนในตำบลโนน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน ได้จำนวน 372 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.815 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือสถิติพรรณนา ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสำหรับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ T-test และ F-test

ผลการวิจัยพบว่า

1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ 2) ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น จำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา โดยภาพรวมประชาชนที่มีเพศ และระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ไม่แตกต่างกัน และ 3) ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ จัดเวทีหรือประชุมให้ประชาชนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและเสนอความคิดเห็นต่อโครงการหรือแผนพัฒนา เช่น การจัดประชุมประชาชนในระดับตำบล การประชุมสาธารณะ

* Received 2 May 2025; Revised 23 May 2025; Accepted 27 May 2025

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วมของประชาชน, การพัฒนาท้องถิ่น, องค์การบริหารส่วนตำบล

ABSTRACT

This research aimed to study 1) the participation of the people in the local development of the local administrative organization, 2) to compare the level of public participation in local development classified by gender and education level, and 3) to suggest guidelines for developing public participation in local development. The sample group in this research was the people in Non Sub-district. The sample size was determined using Taro Yamane's formula, resulting in 372 people. The instrument used for data collection was a questionnaire. The reliability of the questionnaire was 0.815. The statistics used for data analysis were descriptive statistics, including numbers, percentages, means, and standard deviations for general data of the sample group. Inferential statistics were T-test and F-test.

The research results found that:

1) The public participation in local development is at a high level overall. When considering each aspect, it was found that the aspect with the highest average value is participation in evaluation, followed by participation in operations, and the aspect with the lowest average value is participation in receiving benefits. 2) The results of the comparison of the level of public participation in local development classified by gender and education level show that overall, people of different genders and education levels have no different participation in local development. 3) Suggestions for developing public participation include organizing forums or meetings to give people the opportunity to express their opinions and provide feedback on projects or development plans, such as organizing public meetings at the sub-district level, public meetings.

Keywords: Public participation, local development, subdistrict administrative organization

บทนำ

การเข้าร่วมของประชาชนได้รับการยอมรับในระดับสากลว่าเป็นหลักการที่มีความสำคัญ ในขณะที่เดียวกันก็เป็นประเด็นสำคัญที่คนในสังคมไทยสนใจเพื่อที่จะผลักดันการเมืองไปสู่ระบบประชาธิปไตยที่มีการมีส่วนร่วมตามแนวทางธรรมาภิบาล ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนและกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกประเภทร่วมรับรู้ ระดมความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อสร้างความโปร่งใส พร้อมทั้งยกระดับคุณภาพในการตัดสินใจของภาครัฐให้ดียิ่งขึ้น และทุกฝ่ายในภาคราชการจะรับรองว่าดีต่อกัน การผลักดันการบริหารราชการในรูปแบบที่มีส่วนร่วมถือว่าเป็นอีกหนึ่งเงื่อนไข และเป็นกุญแจสำคัญที่ช่วยให้ระบบราชการประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพในการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนและเพื่อความสุขของประชาชนเนื่องจากกระบวนการที่มีส่วนร่วมถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยทำให้ระบบราชการมีพลังในการพัฒนาประเทศอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของการพัฒนาราชการในยุคปัจจุบัน ที่มีลักษณะเป็นราชการแบบเปิด การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของภาคราชการที่มาจากหลายภาคส่วนในสังคม ซึ่งโดยเฉพาะจะมีประชาชนที่เป็นผู้มีส่วนได้เสียและชุมชนท้องถิ่นจะทำให้เจ้าหน้าที่รัฐมีโอกาสใกล้ชิดกับประชาชน รับรู้ถึงความต้องการและปัญหาที่แท้จริง และลดความตึงเครียดหรือความขัดแย้ง ยังเป็นการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ประชาชนร่วมคิดและร่วมตัดสินใจในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับสาธารณะ ซึ่งเป็นหน้าที่ที่หน่วยงานภาคราชการจำเป็นต้องทำให้เกิดขึ้น หลักการที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนเริ่มต้นขึ้นจากการเรียนรู้จากความล้มเหลวในการพัฒนาชุมชนชนบท ที่ไม่ให้ความสำคัญกับการเข้าร่วมของประชาชนและการพัฒนาที่ยั่งยืนร่วมกับความคิดของนักวิชาการทั้งในชาติและระดับนานาชาติว่าด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชน ทำให้การพัฒนาในทศวรรษที่ผ่านมาเน้นประชาชนในชุมชนเป็นจุดเน้นที่สำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนา และการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงถือเป็นหัวข้อหลักในการพัฒนาชุมชน ตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 เป็นต้นมา ได้มีการกำหนดหลักการที่ชัดเจนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้แล้ว (อรพินท์ สฟโชคชัย, 2550)

การพัฒนาชุมชนจะมีประสิทธิภาพและผลลัพธ์มากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับกระบวนการที่ประชาชนมีส่วนร่วม ประชาชนจะมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับบทบาทขององค์กรที่ดูแลท้องถิ่นรวมถึงความรู้ ความสามารถ และความรับผิดชอบของประชาชน เมื่อการพัฒนาชุมชนมีการมีส่วนร่วมจากประชาชน จะนำไปสู่การบริหารจัดการที่มีธรรมาภิบาล หากประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารตนเองมาก โครงการและกิจกรรมในการพัฒนาชุมชนก็จะสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ดียิ่งขึ้น ส่งผลให้เกิดพลังและความสำเร็จตามที่ตั้งใจไว้ การพัฒนาชุมชนจะดำเนินไปอย่างรวดเร็ว นำพาความเจริญรุ่งเรืองมาสู่ประเทศชาติ (สุนตลีลักษณ์ ยกเทพ, 2560)

องค์การบริหารส่วนตำบลโนนทัน ตั้งอยู่ในเขตการปกครองของ อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู ประกอบไปด้วย 10 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านโนนทัน, หมู่ที่ 2 บ้านโนนทอง, หมู่ที่ 3 บ้านโค้งสวรรค์, หมู่ที่ 4 บ้านถ้ำกลองเพล, หมู่ที่ 5 บ้านอ่างบูรพา, หมู่ที่ 6 บ้านห้วยเตือ, หมู่ที่ 7 บ้านภูพานคำ, หมู่ที่ 8 บ้านหนองบัวเหนือ หมู่ที่ 9 บ้านห้วยเตือเหนือ หมู่ที่ 10 บ้านห้วยเตือพัฒนาจำนวนประชากรในเขต องค์การบริหารส่วนตำบลโนนทัน 6,179 คน และจำนวนหลังคาเรือน 1,260 หลังคาเรือน ตามแผนพัฒนาของ องค์การบริหารส่วนตำบลโนนทัน (พศ.2556 -2560) มียุทธศาสตร์ที่จะดำเนินการ 9 ยุทธศาสตร์ จำนวนโครงการ 26 โครงการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามแผนพัฒนาดังกล่าวองค์การบริหารส่วนตำบลโนนทัน มีความจำเป็นที่จะต้องแสวงหาความร่วมมือจากประชาชนทุกภาคส่วน (องค์การบริหารส่วนตำบลโนนทัน, 2567)

จากความสำคัญดังกล่าวนำไปสู่ความสนใจในการศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนทัน อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู ผลการวิจัยที่ได้จะเป็นข้อมูลในการพัฒนาการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของตน และเป็นข้อมูลของฝ่ายบริหารในการกำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนเพื่อพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลโนนทันให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนทัน อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนทัน อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนทัน อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู

สมมติฐานการวิจัย

1. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนทัน อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู แตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนทัน อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขอบเขตด้านประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปที่ย้ายอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโนนทัน อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 5,334 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลโนนทัน, 2567)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ประชาชนอายุ 18 ปีขึ้นไปในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโนนทัน อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane (1973) และการกำหนดความคลาดเคลื่อน 5% ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 372 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่สร้างขึ้นจากกรอบแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนทัน อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู โดยแบบสอบถามที่สร้างขึ้นแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ และระดับการศึกษา ซึ่งเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนทัน อำเภอเมืองหนองบัวลำภู ประกอบด้วย 4 ด้าน ของ Cohen and Uphoff (1980) สำหรับตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ข้อคำถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ให้ข้อเสนอแนะ แนวทางเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนทัน อำเภอเมืองหนองบัวลำภู ซึ่งสามารถตอบได้อย่างอิสระ เป็นลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด (Open-ended)

3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือแบบสอบถาม

1. ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนทัน อำเภอเมืองหนองบัวลำภู เพื่อกำหนดกรอบเนื้อหาในการสร้างแบบสอบถาม

2. จัดทำแบบสอบถามที่ประกอบด้วยคำถามที่ต้องการเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ให้ครบถ้วนและครอบคลุมเนื้อหา

3. ผู้วิจัยทำการตรวจสอบเครื่องมืออีกครั้งหนึ่งในขั้นตอนนี้ตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหา ความเข้าใจของภาษา ความเข้าใจตรงกันของคำถาม
4. นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบ และนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญมีจำนวน 3 ท่าน และนำเครื่องมือที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (Content Validity) โดยคำนวณหาค่า IOC โดยคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 เป็นต้นไป เป็นข้อที่นำไปใช้ได้
5. นำแบบสอบถามที่ได้จากการปรับปรุงแก้ไขของผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้ (Try out) กับประชาชนอายุ 18 ปีขึ้นไปในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองภัยศุภนย์ อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 30 คน
6. วิเคราะห์แบบสอบถาม โดยวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)
7. นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์แล้วไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือจากวิทยาลัยพณิชยบัณฑิต ถึงผู้นำในแต่ละชุมชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโนนทัน อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู เพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยจากประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามซึ่งได้จัดเตรียมไว้แล้วนำไปส่งให้กับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองตามที่ได้นัดหมายไว้แล้ว เพื่อแนะนำตัวพร้อมชี้แจงวัตถุประสงค์และประโยชน์ของการวิจัย ขออนุญาตเก็บข้อมูล แจกแบบสอบถามการวิจัยและขอรับกลับในวันเดียวกันด้วยตนเอง
3. นำแบบสอบถามที่ได้รับมาตรวจสอบความสมบูรณ์ ความถูกต้อง และลงรหัสเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติความถี่ (Frequency) และร้อยละ (percentage)
2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนทัน อำเภอเมืองหนองบัวลำภู โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำค่าเฉลี่ยไปเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของ Best, J. W. (1997)
3. วิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนทัน อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตามเพศ โดยใช้สถิติ t-test สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระ 2 กลุ่ม และวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การ

บริหารส่วนตำบลโนนทัน อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตามระดับการศึกษา โดยใช้สถิติ One-way ANOVA สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระที่มี 3 กลุ่มขึ้นไป หากพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 จะทำการทดสอบ ความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการทดสอบของ ตามวิธีของเซฟเฟ (Scheffe's method)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 55.65 และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 32.26

ตารางที่ 1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนทัน อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวม

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบลโนนทัน อำเภอเมือง หนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.60	0.65	มาก
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	3.65	0.69	มาก
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.38	0.8	ปานกลาง
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.68	0.46	มาก
รวม	3.58	0.43	มาก

2. จากตารางที่ 1 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนทัน อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 3.68$) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ($\bar{X} = 3.65$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.38$) และวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็นแต่ละด้านได้ดังนี้

2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 7. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลและแผนประจำปี ($\bar{X} = 4.05$) รองลงมา คือ ข้อ 9. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนโครงการแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชน ($\bar{X} = 3.96$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อย

ที่สุด คือ ข้อ 1. ท่านมีส่วนร่วมประชุมเพื่อนนำเสนอเรื่องต่าง ๆ ที่มีความจำเป็นในการพัฒนาชุมชน ($\bar{X} = 3.19$)

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 20. ท่านมีส่วนร่วมในโครงการก่อสร้างที่องค์การบริหารส่วนตำบลโนนทัน ได้ดำเนินการ ($\bar{X} = 3.95$) รองลงมา คือ ข้อ 15. ท่านร่วมกำหนดแนวทางพัฒนา เพื่อลดปัญหาของหมู่บ้าน ($\bar{X} = 3.72$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 12. ท่านมีส่วนร่วมสนับสนุนทรัพยากรเงินทองเพื่อใช้ในการทำกิจกรรมพัฒนาชุมชน ($\bar{X} = 3.46$)

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.38$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 24. องค์การบริหารส่วนตำบลโนนทัน ได้ร่วมกับประชาชนจัดทำโครงการหรือกิจกรรมที่เกี่ยวกับงาน ด้านการแก้ไขปัญหาความยากจนเช่น การส่งเสริมอาชีพและการฝึกอบรมอาชีพให้กับประชาชน ($\bar{X} = 3.49$) รองลงมา คือ ข้อ 26. องค์การบริหารส่วนตำบลโนนทัน ได้ร่วมกับประชาชนจัดทำโครงการที่เกี่ยวกับงานด้านโครงสร้างพื้นฐานเช่น ถนน ไฟฟ้าประปาให้กับประชาชนในท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.44$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 28. ท่านได้ประโยชน์จากการดำเนินโครงการเกี่ยวกับการสร้างถนน ระบบไฟฟ้า ศาลาอเนกประสงค์ เป็นต้น ($\bar{X} = 3.23$)

2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 35. ประชาชนมีส่วนร่วมในการสำรวจความพึงพอใจของการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.30$) รองลงมา คือ ข้อ 37. องค์การบริหารส่วนตำบลโนนทัน มีการใช้ระบบสารสนเทศเพื่อการวางแผนและประเมินผลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (e-plan) ($\bar{X} = 4.09$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 40. ท่านมีโอกาสแสดงความคิดเห็นหรือคัดค้านในกรณี que เห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลโนนทัน ได้ดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่มีผลกระทบและเกิดปัญหา ($\bar{X} = 2.87$)

3. ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนทัน อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา โดยภาพรวม พบว่า โดยภาพรวมประชาชนที่มีเพศ และระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนทัน อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู ไม่แตกต่างกัน

4. ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนทัน อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู

จากข้อคำถามปลายเปิดในแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนทัน อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู

เมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู มีผู้ให้ข้อเสนอแนะ จำนวน 24 คน ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปและแบ่งออกเป็นประเด็นข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. จัดเวทีหรือประชุมให้ประชาชนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและเสนอความคิดเห็นต่อโครงการหรือแผนพัฒนา เช่น การจัดประชุมประชาชนในระดับตำบล การประชุมสาธารณะ

2. ใช้เทคโนโลยีในการสร้างแพลตฟอร์มที่สามารถให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

3. สร้างเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชันที่ให้ประชาชนสามารถเข้าร่วมโหวตหรือเสนอความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาท้องถิ่น

4. กำหนดแผนพัฒนาตำบล หรือแผนการใช้จ่ายงบประมาณ โดยให้ประชาชนสามารถร่วมเสนอแนะและปรับปรุงแผนตามความต้องการของชุมชน

5. สร้างกลไกที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน เช่น การมีตัวแทนจากประชาชนเข้าร่วมในคณะกรรมการพิจารณาโครงการต่าง ๆ หรือการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมกับผู้นำชุมชนในการประเมินผลโครงการ

6. การจัดประชุมชุมชนเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าใจในวัตถุประสงค์และผลประโยชน์ของโครงการต่างๆ

7. เผยแพร่ข้อมูลผ่านช่องทางออนไลน์ เช่น Facebook หรือเว็บไซต์ของ อบต. เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้สะดวกและรวดเร็ว

8. ตั้งคณะกรรมการหรือกลุ่มงานที่ประกอบด้วยตัวแทนจากประชาชนในแต่ละหมู่บ้านหรือพื้นที่ เพื่อร่วมกันคิดและวางแผนในการดำเนินงานในพื้นที่

9. จัดทำโปรแกรมหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ประชาชนได้รู้ถึงวิธีการที่ประชาชนสามารถเข้าถึงผลประโยชน์จากการพัฒนา เช่น การจัดอบรมสัมมนาหรือการเผยแพร่ข้อมูลในรูปแบบที่เข้าใจง่ายผ่านสื่อท้องถิ่น

10. ควรมีช่องทางที่ให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการต่างๆ เช่น การประชุมสาธารณะ การใช้แบบสอบถาม

11. จัดตั้งคณะกรรมการที่มีประชาชนเข้าร่วม เพื่อสะท้อนความคิดเห็นของชุมชนในการพัฒนา

12. ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการดำเนินโครงการพัฒนาต่างๆ เช่น การตั้งคณะกรรมการติดตามผลจากตัวแทนของประชาชน เพื่อให้เห็นถึงการใช้ทรัพยากรอย่างโปร่งใสและมีประสิทธิภาพ

13. ใช้ระบบออนไลน์หรือแอปพลิเคชันเพื่อให้ประชาชนสามารถให้ความคิดเห็นหรือร่วมประเมินผลได้สะดวกและรวดเร็ว โดยเฉพาะในยุคดิจิทัล เช่น การสำรวจความ

คิดเห็นออนไลน์ (Survey) หรือการใช้ Social Media เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลในรูปแบบที่ง่าย

14. จัดอบรมหรือเวิร์กช็อปให้กับประชาชนเพื่อเสริมสร้างความรู้ในการประเมินผลโครงการ เช่น การสอนวิธีการประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ โดยมีการใช้เครื่องมือหรือวิธีการที่เหมาะสมกับลักษณะโครงการที่ดำเนินการ

อภิปรายผลการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนทัน อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลรองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า องค์การบริหารส่วนตำบลโนนทัน มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง เช่น การจัดเวทีประชาคม การรับฟังความคิดเห็น หรือการเปิดรับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนโดยตรง ประชาชนในพื้นที่ที่มีความตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนในการพัฒนาท้องถิ่น และเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม เช่น การเข้าร่วมประชุมสภาท้องถิ่น หรือร่วมเป็นกรรมการในกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนทัน รวมถึงการพัฒนาในพื้นที่ที่มีความโปร่งใสและตรวจสอบได้ ทำให้ประชาชนรู้สึกว่าการมีส่วนร่วมของตนสามารถส่งผลต่อการตัดสินใจและการพัฒนาในพื้นที่ได้จริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรัชชานนท์ ลีอนาม และบุญเหลือ บุปผามาลา (2567) วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองหัวคู อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองหัวคู อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลรองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ ดำเนินการ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะประชาชนบางส่วนยังขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองหัวคู อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี ดังนั้นควรส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล เพิ่มมากขึ้น เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของฟางสวย แก้วเกิดเคน และบุญเหลือ บุปผามาลา (2567) วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลหนองเม็ก อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของ

เทศบาลตำบลหนองเม็ก อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ในภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ประชาชนมีความตระหนักรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการพัฒนาชุมชน และเข้าใจว่าการมีส่วนร่วมของตนเองมีผลต่อการพัฒนาสังคมโดยรวมจึงทำให้ผลการมีส่วนร่วมออกมาในระดับมาก และยังสามารถคล้องกับงานวิจัยของวนิดา รุ่งโยธิน (2561) วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านประเมินผล รองลงมาคือ ด้านการตัดสินใจ ด้านรับผลประโยชน์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการปฏิบัติการ และยังสามารถคล้องกับงานวิจัยของเมธิกา พ่วงแสง (2564) วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตำบลบ้านบึงอำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี พบว่า ประชาชนมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการวางแผน ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนทัน อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา โดยภาพรวม พบว่า โดยภาพรวมประชาชนที่มีเพศ และระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนทัน อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู ไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า องค์การบริหารส่วนตำบลโนนทัน มีนโยบายหรือแนวทางที่เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกกลุ่มสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา ไม่จำกัดเพศหรือระดับการศึกษา ชุมชนมีความเข้มแข็งในด้านความสามัคคี และส่งเสริมให้ทุกคนมีบทบาทโดยไม่จำกัดสถานะทางสังคมหรือการศึกษารวมถึงผู้นำท้องถิ่นมีบทบาทในการประสานความร่วมมือระหว่างกลุ่มคนต่าง ๆ ทำให้ทุกคนมีโอกาสเข้ามาแสดงความคิดเห็นหรือเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสงบ สีเลา และสุปัน สมสาร (2567) วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบากอำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีเพศ และระดับการศึกษาต่างกันต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบากอำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ไม่แตกต่างกัน และยังสามารถคล้องกับงานวิจัยของศุ

ภาวดี กรมทอง (2563) วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาท้องถิ่นกรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วอำเภอ빙นาราง จังหวัดพิจิตร ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้ว อำเภอ빙นาราง จังหวัดพิจิตร พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีเพศ และระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นกรณีศึกษาองค์การบริหารส่วน ตำบลห้วยแก้วอำเภอ빙นาราง จังหวัดพิจิตร ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของประภาศ ปานเจี้ยง และคณะ (2564) วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียง :กรณีศึกษา ชุมชนบ้านพรุ เขต 2 ตำบลบ้านพรุ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัด สงขลา ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เพศ และสถานภาพสมรส ต่างกันมีส่วนร่วมในการ พัฒนาศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนไม่แตกต่างกัน

องค์ความรู้ใหม่

สรุป/ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้

จากผลการวิจัย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนทัน อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ดังนั้นทางคณะผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนทัน ควรมีการดำเนินการดังนี้

1.1 ส่งเสริมการรับรู้และการเข้าถึงข้อมูลผลประโยชน์ โดยจัดเวทีประชาคม/ประชุมชี้แจงแผนงาน โครงการ และผลประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ เผยแพร่ข้อมูลผ่านช่องทางหลากหลาย เช่น ป้ายประชาสัมพันธ์ วิทยุชุมชน เฟซบุ๊ก หรือไลน์กลุ่ม

1.2 สร้างแรงจูงใจในการมีส่วนร่วม โดยสนับสนุนหรือให้รางวัลกับชุมชนที่มีการมีส่วนร่วมสูง ส่งเสริมกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์ที่ให้ผลตอบแทนกลับสู่ชุมชน เช่น การจัดสวัสดิการชุมชน

1.3 จัดตั้งกองทุนหรือโครงการเพื่อผลประโยชน์ร่วม เช่น กองทุนพัฒนาชุมชน หรือกองทุนอาชีพที่มาจากรายได้ของกิจการในพื้นที่ ใช้รายได้จากทรัพยากรในพื้นที่มาจัดสรรกลับไปสู่ประชาชนอย่างเป็นธรรม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัญหา อุปสรรค ทิศนคติ และแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนทัน อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนทัน อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู

เอกสารอ้างอิง

ฟางสวย แก้วเกิดเคน และบุญเหลือ บุปผามาลา. (2567). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ชุมชนของเทศบาลตำบลหนองเม็ก อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี. คณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยพิษณุบัณทิต.

เมธิกา พ่วงแสง และ คณะ .(2564). แนวทางการสื่อสารการตลาดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่ตำบลโคกมน อำเภอโนนน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์.วารสารวิจัยและนวัตกรรม สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร, 7(2), 286–298.

รัชชานนท์ ลีอนาม และ บุญเหลือ บุปผามาลา .(2567). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองหัวคู อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี. วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี,7(6),153-167.

วนิดา รุ่งโยธิน. (2561). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของ. เทศบาลตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี. ใน วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.

ศุภาวดี กรมทอง. (2567). การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาท้องถิ่นกรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วอำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร.ใน วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

- สุนเดติลักษณ์ ยกเทพ และ ยูภาพร ยูภาศ. (2560). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบ้านเตื่อ อำเภอมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, 5(1), 182-191.
- สงบ สีเลา และสุป็น สมสาร. (2565). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบากอำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร. Journal of Roi Kaensarn Academi, 7(6), 352-368.
- อรพินท์ สฟโชคชัย. (2551). หลักสำคัญในการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม Participatory Governance Principle. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยและพัฒนาคุณภาพสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).
- องค์การบริหารส่วนตำบลโนนทัน. (2567). แผนอัตรากำลัง 3 ปี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 – 2569. เรียกใช้เมื่อ 15 เมษายน 2568 จาก <https://www.nonthan.go.th/select>.
- Best, John W. & James V. Kahn. (1997). Research in Education. 7th ed. Boston : Allyn and. Bacon.
- Yamane, Taro. (1973). Statistics : An Introductory Analysis. 2nd ed. New York : Harper. and Row.